

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. Άμα ντιβιρντίς τ'αμάξ'στράτις πουλλές.
2. Απού Γάβρου ντιουντιούκα δε γέντι.
3. Απού του ίδιου ξύλου βγαίν'κουπρόφκιαρου, βγαίν'κι φουμόφκιαρου.
/από τους ίδιους γονείς γεννιούνται διαφορετικά παιδιά/.
4. Από τη μάνα ορφανεύουν τα παιδιά /σημασία της στέρησης της μητέρας/
5. Αφεντάκι μ'όταν μ'ορμήνευες, εβδομήντα δυο μύγες μέτρησα /πεθερέ μου αδιαφόρησα για τις συμβουλές/.
6. Βέργα που λυγάει δεν τσακίζεται /για τους υποχωρητικούς ανθρώπους που δεν προκαλούν εχθρότητα/.
7. Βόδ'πήγε, γελάδι γύρισε /Βόδ'παέν'γιλάδ γυρνάει/
8. Βρεγμένος από τη βροχή δεν φοβάται.
9. Βρήκα πεθερά πώκλανε, ανάθεμά με αν δεν την αδιάβω /ξεπεράσω/όπως μου φαίρονται θα τους φερθώ/.
10. Βρήκε τυφλός τον κατήφορο /βρήκε την ευκολία του/.
11. Γιαμουσιάκ'κους κώλους καμιά φορά δεν στεγνών' /ο καλόβουλος πάντα υποφέρει/.
12. Για τον φύλλο καίει και το πάπλωμα.
13. Γύρευε καμήλα κέρατα, τ'έκοφαν και τ'αυτιά.
14. Δεν ξέρει ποιο τσαρούχι τον πατάει /Γκρινιάρης, δεν ξέρει τι θέλει /
15. Δεν ξέρει από που γεννάει η κότα τ'αυγό /ανίδεος/.
16. Δεν μπορεί να δείρει το γαϊδούρι, δέρνει το σαμάρι.
17. Δεν τρώγεται ούτε ψημένος, ούτε βρασμένος. /δύστροπος/.
18. Δυο τζαμπάσδις σ'ένα σχολινί δεν χωρούν /δυο εγωϊστές δεν ταιριάζουν
19. Ίδγει γάτα τουν κώλουτς θάρριφει ήταν γιαράς /πληγή/ μεγαλοποίηση ασήμαντου πράγματος/.
20. Είναι κώλους κι βρακί /αχώριστοι φίλοι/.
21. Έμαθα να μπιλουνιάζου, γαμώ τον μάστορή μου.
22. Ένας λόγος, ένας πιθανός /σημασία υπόσχεσης/.
23. Έμ ταμένα εμ δουμένα πάει πουλύ /ειρωνεία για προίκα που την έχουν υποσχεθεί/.
24. Έφαγει φείρα χόρτασει, βήκει κι στου γιακά.
25. Ήταν το κλήμα στραβό, τ'όφαγει κι ο γάιγαρος /ατυχία/.
26. Θέλει να κλάσει και να μή φυράσει /όταν θέλει κάποιος να κάνει κάτι χωρίς να ξοδέψει χρήματα/.
27. Κάθι μπάμπου κι κλούρα /κάθε φορά δεν έχει δώρο/.
28. Καθένας με το ντέρτι του κι ο μυλωνάς με το τυχερό του.
29. Καινούργιο κόσκινο που να σε πρωτοκρεμάσω, παλιό μου που να σε πετάξ
30. Και του αδελφού μου το τσουκάλι να βράζει και το δικό μου να μη σιγάει.
31. Καλύτερα να βγεί το μάτι σου παρά το όνομα.
32. Καμήλα δεν κουτσαίνει απ'τ'αυτί.
33. Κατά το ρούχο και τ'αστάρι /φόδρα/.
34. Κατά τον καιρό σέρν'ή Μάρω τον χορό.
35. Κατά τον τοίχο το χορό.
36. Καρακάξα από παλούκ'σε παλούκ'ή τα μάτια τς ή τουν κώλουτς θα φάει.
37. Κατσίβιλους αν δεν πινέψ'την καλύβα τ', θα πέσ'να τουν πλακώσ'.
38. Κι τρανή νύφ'μι τα νταούλια, κι μικρή μι τα νταούλια /έχουν τις ίδιες φροντίδες/.
39. Κλείδωνε την κλειδουνιά σ'να μη μαλώνς μι τ'γειτουνιά σ'.

40. Κάτσε κώλε φτιάσε ρόκα.
41. Κάτ' απ' την φάθα τρέχ' του νιρό / κρυφός, ύπουλος/.
42. Κοίταξέ με με το ένα μάτι, να σε κοιτάξω με τα δυο.
43. Κοσκινίζ' κι δε ζμών' / οκνηρός/.
44. Λάλα το γάιδαρο ν' ακούς πουρδές / όταν συμβουλευούν κάποιον και κάνει χειρότερα/.
45. Λίγδα στον παστό τρέχ' / η τύχη ευνοεί αυτούς που έχουν/.
46. Λύκος παστουρμά δε φκιάν' / για όσους δεν κάνουν οικονομία/.
47. Με τ' αμάξ' πιάνει το λαγό / υπομονή/.
48. Έτσ' που γίνκαμι άνδρα μ' για συ να πιθάνς για γω να χηρέψου.
49. Ή μικρός μικρός παντρέψου ή μικρός καλογηρέψου.
50. Ξέρ' Γιάνν'ς τι έχ' στουν ντρουβά τ'.
52. Αγαπώ κι δε μι ξέρουν, προυβουδώ κι δε μι θέλουν.
53. Ανθρώπου απου σόϊ κι σκύλου απού μάντρα.
54. Αντα βρέχ' μαζώνουν νιρό.
55. Απλών' του ζουνάρ' για καβγά.
56. Αυτός κι τουν φύλλου καλιβών.
57. Αυτός βγάν' κι απ' τη μύγα ξίγγι.
58. Αυτός πούλσει την ψχή τ' στου διάβουλου.
59. Αυτός πααίν' όπ' φθάει αέρας.
60. Απ' όπου τουν πιάις βρουμάει.
61. Γένσει γιλάδα τ'.
62. Δυο φουρές να μιτράς κι ύστιρα να κόβξ.
63. Έβαλει του νιρό στ' αυλάκ'.
64. Έφτασει κόμπους στου χτέν'.
65. Έχου για τη γούνατ' ράμματα.
66. Θιος αγαπάει τουν κλέφτ', αγαπάει κι του νοικουκύρ'.
67. Κάθι πρόβατου απ' του πουδάρ' τ' κρέμιτι.
68. Καθένας τ' μύξα τ' αρέζ'.
69. Κατά του πάπλουμα απλώνουν τα πουδάρια.
70. Καλή γιλάδα βρήκι ν' αρμέγ.
71. Κάμει του διάβουλου σύντρουφου, να πιράις του πουτάμ'.
72. Καρακάξα απού παλούκ' σι παλούκ' για τα μάτια τς θα βγάλ' για τουν κώλου τς θα ξισκίσι.
73. Κι τα ντβάρια έχουν αυτιά.
74. Κιρός πλάει τ' άχυρου.
75. Μη χώνισει κει που δε σι σπέρνουν.
76. Μη μι τστάς μι του βιλόν' να μη σι τστίσου μι τ' σακουράφα.
77. Μικρά πιδιά μικρά βάσανα, μιγάλα πιδιά μιγάλα βάσανα.
78. Μιφυτρών κει π' δε σι σπέρνουν.
79. Μι ξιώσει κι π' δε σι τρώει.
80. Μι τσ' χαράς / γάμου/ τα κουμάτια κλιά δε χουρταίν'.
81. Μάζιβει κι ας είν' κι ρόγις.
82. Μ' έβαλει φύλλους στ' αυτιά.
83. Μ' έβγαλει την ψχή ανάπουδα.
84. Νηστεύει ο δούλος του θεού όταν δεν έχ' να φάει.
85. Να διούμει τς νύχτας κατής / σύζυγος/ τι θαπεί.
86. Ο ένας της μυρίζ' κι γιάλλους τς βρουμάει.
87. Όπουκς έστρουσεις έτσ' θα κμηθείς.
88. Όποια πέτρα κι αν σκιώεις, απου κάτ' θα τουν βρείς.
89. Όποιους ανακατώντι μι τα πίτυρα, τουν τσιμπούν κότις.
90. Όποιους αφουγκριώτει τα θκάτ ακούει.
91. Όποιους διαλέγ' τα διαλιγούρια παίριν.
92. Ούτε σκόρδου έφαγει, ούτε σκουρδές μυρίζ'.

93. Οι γύφτοι τα μαλώματα τάχουν για πανηγύρια.
 94. Ούλ'γιλούσαν μι τη μένα, ξικαρδίζουμαν κι γώ.
 95. Ότι βρέξ'ας κατιβάσ'.
 96. Όποιους δεν έχ'μυαλό, έχ'πουδάρια.
 97. Ο παπάς βλουγάει πρώτα τα γένια τ'.
 98. Ο κόσμος τόχει τούμπανο κι συ κρυφό καμάρι.
 99. Όρσαν τ'γάτα, κι γάτα τν ουρά τς.
 100. Πέταξει του πουλάκ'.
 101. Προτού ν'ανέβ'στου γάιδαρου, ταράζ'τα πουδάρια τ'.
 102. Πουλλή δλειά νικάει τ'φτώχεια.
 103. Σι ξένου κώλου χίλια δικανίκια.
 104. Σένα λέου πιθιρά , να τ'ακούει νύφ'.
 105. Στην καλή την προυβατίνα κριμούν του κουδούν'.
 106. Σκλί που γαυγίζ'μη του φουβάσει.
 107. Τα σκόρδα όσου αρώνουν δένουν κιφάλ'.
 108. Τ'λύκου λάκρους είναι χουντρός, γιατί φκιάν'τη δλειά τ'μοναχός.
 109. Του γινάτ'βγάζει μάτ'.
 110. Του έξυπνου του πλί απ'τ'μύτ'πιάνιτει.
 111. Της νύχτας τη δουλειά τη βλέπ'μέρα κι γιλάει.
 112. Του βιό πλάει του στχειό.
 113. Τα ξένα νύχια για θα ξύσουν ,για θα σι σγρανίσουν.
 114. Του γνέμα στου φτηνό κόβιτει.
 115. Τζιάμπα δούλιφει, τζιάμπα μην κάθισει.
 116. Του ψάει κι δεν κρυών'.
 117. Του πουλύ του "κυρ'ελέησον" του βαριέτει κι παπάς.
 118. Τρώγιτει μι τα ρούχα τ' αυτός.
 119. Του ταμάχ'τρώει του νοικουκύρ'.
 120. Του χούι μι την ψχή βγαίν'.
 121. Τσέργα τ'δεν καί'ιτει.
 122. Του σίδηρου όσου είναι ζιστό λυγάει.
 123. Του ζνάρ'τ'ούλου απλουμένου τόχ'.
 124. Του πιδί κι του σκλί όπους του μάθ'ς.
 125. Του πρώιμου του πουλί κι αν δεν πιτάξ'τς πουδαριάς θα πάει.
 126. Τουν έπιασαν στα πράσα.
 127. Του σκλί του κοκκαλου ούτι του τρώει ούτι σ'αλλουν του δίν'.
 128. Του θηλό του πλί φκιάν'τ'φουλιά.
 129. Του μπουγάζ'κι τα κираμίδια κατιβάζ'.
 130. Φίλους τουν φίλου έκραζει κι νοικουκύρης έσκαζει.
 131. Χέρια ευλογημένα, στόματα καταραμένα.
 132. Χαζύρκου γάιδαρου τ'δίνουν κι αυτός τουν κτάζ'στα δόντια.
 133. Χουρταμένους του νησκό δεν τουν θυμάτει.
 134. Χόρτασει ψείρα, βγήκει στου γιακά.
-

ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ

Ο λαός προσέχει πάρα πολύ τα διάφορα γεγονότα της καθημερινής ζωής και τώρα αλλά και πάντοτε, τα δε διδάγματα τα εκφράζει περιληπτικά μερικές φορές και με δυο λόγια και τα παραδίνει σαν πολύτιμο θησαυρό από γενεά σε γενεά. Μερικές τέτοιες φράσεις αποδεικνύουν το βάθος της σοφίας του λαού μας. Διαλέγουμε τις πιο ιδιότυπες και όχι πολύ μακρινής εποχής, από τους ιδιωτισμούς τους, φανερές ότι έχουν γεννηθεί στο Σουφλί.

1. Γειρουσίν, βασιλουσίν. Η υγεία είναι βασιλεία. Δηλ. όποιος έχει σταθερή υγεία είναι ευτυχισμένος σαν βασιλιάς.
2. Θιος κι η ψχήτ, κι διάβουλος του πιτσιτ. Ο θεός ας κρίνει την ψυχή του και ο διάβολος το σώμα του.
3. Τ' φέν φάρ' στα χείλ. Του φήνει φάρι στα χείλη. Αναφέρεται σε κακιά γυναίκα που κάνει τόσο μαρτυρική τη ζωή του άνδρα της ώστε να φλογίζουν τα χείλη του από τη στενοχώρια και που μπορεί έτσι σαυτά να ψηθεί και φάρι ακόμη.
4. Δεν τρώιτει νε ψ' μένους νε βρασμένους. Είναι τόσο περίεργη η νοοτροπία ορισμένων ανθρώπων ώστε είναι αδύνατον να συμφωνήσουν και με τον πιο ήρεμο συνομιλητή τους.
5. Βήκι ψείρα στου γιακά. Αναφέρεται στους νεόπλουτους εκείνους που δεν αφήνουν ευκαιρία από το να επιδειχθούν και να παριστάνουν τον έξυπνο παντού και πάντοτε.
6. Ούλ' γιλούσαν μι τι μένα ξεκαρδίζουμαν κι γώ. Αναφέρεται στους αφελείς που ενώ όλοι γελούν εις βάρος τους, γελούν κι αυτοί ξεκαρδιστικά κι απονήρευτα.
7. Θαρρείς κι μπάτρισαν τα καράβια τ'. Είναι μερικοί άνθρωποι που για την παραμικρή κακοτοπιά αισθάνονται τόσο στενοχώρια ώστε να περπατούν συλλογισμένοι και καταστενοχωρημένοι σαν να βούλιαξαν τα καράβια του.
8. 'Αμα ντιβιρντίσ' τ' αμάξ' δρόμ' πουλλοί. Όταν αναποδογυρίσει το αμάξι, δρόμοι πολλοί. Αποδίδεται σε κάθε περίπτωση που από οποιαδήποτε απροσεξία έχει συμβεί ένα ανεπανόρθωτο συνήθως κακό.
9. 'Αριζει Μάρου του χουρό, βρήκει άντρα γκαϊντατζή. Αναφέρεται σε ανθρώπους που μετέρχονται χίλια δυο τεχνάσματα μέχρις ότου επιτύχουν αυτό που θέλουν.
10. 'Αντα βρέχ' μαζώνουν νιρό. Όταν σου δίνεται η κατάλληλη ευκαιρία πρέπει να την εκμεταλλευτείς.